

Skřípot štěrku

Vyrůstala jsem
mezi mormony

Ruth Warinerová

TRITON

TRITON
Praha / Kroměříž

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Wariner, Ruth

[Sound of gravel. Česky]

Skřípot šterku : vyrůstala jsem mezi mormony / Ruth Warinerová ; z anglického originálu The sound of gravel ... přeložil Václav Petr. -- Vydání 1. -- Praha : Stanislav Juhaňák - Triton, 2017. -- (13. komnata duše ; svazek č. 15)

ISBN 978-80-7553-151-3

821.111(73)-055.2 * 279.16-726.6-055.2 * 929 * 279.16 * 279.16-7 * 2-832-184.25 * 173.2 * (725.1)

- Wariner, Ruth

- Church of the Firstborn of the Fulness of Times

- americké spisovatelky -- 20. století

- americké spisovatelky -- dětství

- mormonky -- Mexiko -- 20. století

- mormonismus -- Mexiko -- 20. století

- mormonské církve -- Mexiko -- 20. století

- fundamentalismus -- Mexiko -- 20. století

- polygamie -- náboženské aspekty -- 20. století

- autobiografické vzpomínky

271/279 - Křesťanské církve, sekty, denominace [5]

929 - Biografie [8]

Ruth Warinerová

SKŘÍPOT ŠTĚRKU
Vyrůstala jsem mezi mormony

Skřípot Vyrůstala jsem mezi mormony

štěrků

Ruth Warinerová

přeložil Václav Petr

Ruth Warinerová
SKŘÍPOT ŠTĚRKU
Vyrůstala jsem mezi mormony

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

THE SOUND OF GRAVEL
Text Copyright © 2015 by Ruth Wariner
Published by arrangement with Flatiron Books. All rights reserved.
Translation © Václav Petr, 2017
Cover © Renata Brtnická, 2017

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,
www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-151-3

Věnováno Kathy a jejím dětem

OBSAH

Prolog / 11

Část první: Země zaslíbená / 13

Část druhá: Babylon / 85

Část třetí: Osamocená / 151

Část čtvrtá: Vysvobození / 215

Epilog / 316

Poděkování / 323

PROLOG

Pokoj je plný lidí, soustředění mimořádné. Jsem obklopena vířícím hloučkem žen v čokoládových šatech. Zapínají mi knoflíčky potažené saténem, do vlasů mi vkládají slavnostní slonovinovou květinu. Když hemžení ustává, hledím na sebe do zrcadla a manipuluji závojem tak, aby splýval z hlavy rovnoměrně na obě strany. V odrazu sleduji sestry, jak posedávají na okraji postele za mými zády.

„Připravené?“ ptám se.

„Připravené,“ pohlédnou na mne s pýchou a upravují si záhyby šatů u kolen.

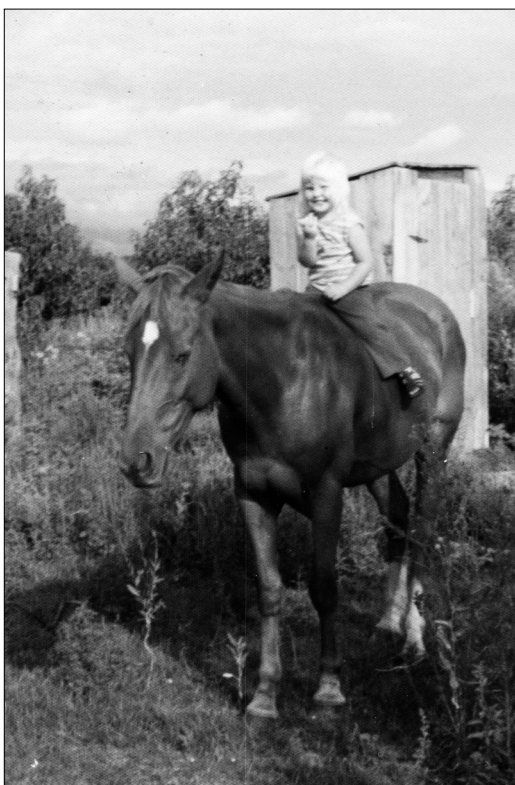
Možná připravené jsou, pomyslím si, ale sama sebou si tak jistá nejsem. Celé mládí jsem snila o této chvíli. Představovala jsem si hezkého prince, který si mě posadí na bílého koně a zamíří se mnou do paprsků zapadajícího slunce. Teď se mi sny plní. Stojím tu jako královna v krajkových šatech a lesknoucích se stříbřitě-smetanových polobotkách a hned za oknem oblékárný roste dřín, obsypaný jak se sluší a patří růžovými kvítky, a v jeho větvích cvrlikají ptáci. Za jejich zpěvu provádím poslední kontrolu.

Prožívám svatební den, o jakém sní každá nevěsta. Mírím ke dveřím do sousední místnosti, kde na mě již netrpělivě čeká celá moje početná a halasná rodina.

Cítím, jak mi srdce v hrudi tluče jako o závod a krev pulzuje ve spáncích. Tvář se mi samým vzrušením zalévá ruměncem. To jsou určitě nervy, říkám si v duchu. Ale uvědomuji si, že je v tom něco víc. Až otevřu a projdu chodbou, vím, co spatřím.

ČÁST PRVNÍ

Země zaslíbená

KAPITOLA PRVNÍ

Jsem matčino čtvrté a otcovo devětatřicáté dítě. Vyrůstala jsem v Colonia LeBaron, městečku na mexickém venkově, vzdáleném 320 kilometrů jižně od texaského El Paso. Kolonii, jak se tu říká, založil otec mého otce Alma Dayer LeBaron poté, co mu Bůh seslal vizi. Můj dědeček se viděl, jak kráčí pouští a slyší hlas. Hlas mu prorokoval, že toto místo bude jednoho dne oplývat stromy obtěžkanými ovocem, úžasnými školami, krásnými kostely, prosperujícími farmami a šťastnými, zbožnými lidmi. Dědeček byl vychován ve fundamentalistické mormonské rodině. Vždycky pevně věřil polygamickému učení Josefa Smithe. Vize jej přesvědčila, že se musí vypravit do Mexika a založit tam komunitu, která se stane majákem naděje a vzorovou ukázkou toho, jaké plody přináší život spravedlivých.

Můj dědeček a babička LeBaronovi položili základy kolonie v roce 1944. Záhy se k nim připojily další polygamní rodiny. Netrvalo dlouho a jejich příslušníci zbavili suchou mexickou půdu naditců *mezquite*¹, osázeli ji ovocnými sady, ořechovci pekanovými a zahrádkami a také začali chovat dobytek. Městečko se rozrůstalo a vzkvétalo. Můj dědeček odvážně předpovídal zápusty poutníků, jež sem jednoho dne potáhnou z celého světa s vědomím, že zdejší dílo je mimořádně důležité pro uskutečnění Božího království na zemi.

¹ Anglicky se těmto stromům říká *mesquite*, španělsky *mezquite*, a jsou zde považovány za agresivní, plevelné invazní dřeviny. Paradoxně byly tyto dřeviny dovezeny z Indie do jižních oblastí Severní Ameriky s velmi dobrým úmyslem – stromy měly bránit vzniku požárů a jejich mimořádné výživné luskovité plody měly zajistit potravu pro lidi i dobytek. (pozn. překlad.)

Než jsem se narodila, dědeček zemřel, ale dětství jsem strávila v komunitě, kterou nám odkázal. Na hliněných silnicích, jež protínaly naši malou farmářskou obec, jsem se pokoušela o první krůčky. Mezi prsty na nohou mi ulpíval prach a jemná chodidla zraňovaly drobné kaménky. Stromy vysázené dědečkem mi poskytovaly chladivý stín a bezprostřední ochranu pihovaté pokožky před nemilosrdným pouštním sluncem. Se sourozenci jsem skotačila v broskvoňovém sadu, pila čerstvé mléko nadojené kravami z naší mléčné farmy a jedla zeleninu ze zahrádek, jež můj dědeček spatřil již v oné Bohem seslané vizi. Všichni členové naší rodiny i já sama jsme se vždycky co nejpoctivěji snažili být šťastnými, zbožnými lidmi, jimž Bůh zaručil, že osídlí kolonii.

„Rútičko,“ zaječela na mě máma z chodby, „rychle vstávej. Přijdem’ pozdě do kostela.“ Protřela jsem si oči a vysoukala se z postýlky, kterou jsem sdílela se sestrou Audrey. Navzdory tomu, že byla o pět let starší než já, nosila látkové pleny, jež během noci často propouštěly. Vzala jsem osušku, utřela si vlhké nohy a spěšně se oblékla. „Není už čas vypravit Audrey a tvoje bratry,“ lamentovala máma. „Matouš zůstane tady, dohlídne na děcka a ty půjdeš do kostela se mnou.“

Požívat v pěti letech a se čtyřmi sourozenci výsadu výlučné máminy pozornosti byla rarita. Vklouzla jsem do růžových bavlněných šatů a pokusila jsem se prsty si prohrábnout spletené vlasy. Máma položila bratříčka Árona do dětské ohrádky, zavolala staršího bratra Matouše a požádala jej, aby se o všechno postaral. Pak mě popadla za ruku a táhla mě za sebou. Cupitala jsem, abych jí stačila. Na každý mámin dlouhý krok jsem musela udělat tři, ale byla jsem šťastná, že jsem byla vybrána, abych ji doprovázela. Chladné ranní povětrí se sytilo vůní čerstvě zavlažených vojtěškových polí, dojníc za naším domem a mexického pelyňku.

V LeBaron se dalo kamkoli dojít pěšky. Každá neoznačená bezejmenná silnice vedla ke kostelu uprostřed kolonie. Zatímco jsme s mámou šlapaly směrem k prosté jednopatrové budově

z nepálených cihel, míjely nás nákladní pick-upy a vířily za sebou oblaka prachu. Když jsme se přiblížily, zaslechly jsme, jak se z černých dřevěných vrat kostela linou tóny pianina a hlasy zpěváků. „Nestihly jsme to, Rútičko,“ hlesla máma a shlédla na mě přes plastové obroučky brýlí. Byla jsem zvyklá spěchat po jejím boku. Vždycky jsme všude chodily pozdě.

S mámou jsme chvatně proběhly kolem dvou osedlaných koní uvázaných ke křivým dřevěným kůlům, jež podpíraly ohradu z ostnatého drátu, obklopující hřbitov u kostela. Když jsme vstoupily do budovy, hlasitost zpěvu zesílila. Máma začala ve velké místnosti s bílými stěnami pátrat po volných místech. Černé dřevěné lavice obsadili členové kongregace – ženy v nedělních šatech, nylonových punčochách a střevících na podpatcích, muži ve vysokých kovbojských botách a košilích westernového stylu, zastrčených pod koženými opasky s velkými stříbrnými přezkami do těsných džín.

Protáhly jsme se na volná místa. Máma vyndala z dřevěné kapsy na opěradle lavice před námi kancionál, zaklonila hlavu a nenápadně nakoukla komusi přes rameno, aby ve zpěvníku našla správnou stránku. Hrozně ráda jsem v kostele seděla po mámině boku. Hypnotizovaly mě její oční řasy, jež byly za normálních okolností tak plavé, že jsem je nedokázala rozeznat. V neděli však máma používala světle hnědou řasenku značky Maybelline a perlově růžovou rtěnku.

Když pianista odehrál tři chvalo zpěvy, vytratil se do kostelní lavice. Do popředí vystoupil muž, jenž se jal odříkávat modlitbu, kterou jiný muž tlumočil mexickým farníkům na opačné straně budovy španělsky.

„Dávej pozor, aby si nikdo nevšiml tvých kalhotek, sestřičko,“ pošeptala mi máma. Když starší vyzval kohosi k podání svědectví, přetáhla mi nenápadně lem šatů přes kolena.

Líza, sestra mého nevlastního otce Lanea, vykročila zvolna s hlavou vysoko vztyčenou. Dřevěné podpatky jejích řemínkových sandálů hlasitě klapaly po podlaze. Zastavila se, zpríma se

postavila a sebevědomě začala popisovat vděčnost, s níž přijímá veškerá požehnání, jimiž ji obdařil náš nebeský Otec. Hrdě hovořila o své oddanosti naší věci. Navzdory tomu, prohlásila, že pro ni bylo těžké sdílet manžela se sestrami-manželkami. Navzdory tomu, že někdy žárlila, v srdci dobře věděla, že polygamním životem naplňuje Boží vůli. Líza zdůraznila, že roli matky plní s láskou a o všechny krásné duše, jež jí Pán seslal, pečuje s vděčností. Pak Mu poděkovala, že jí dal za otce jejích dětí dobrého a spravedlivého muže. „Ostatně,“ vysvětlovala, „je lepší mít deset procent jednoho dobrého muže než sto procent špatného muže.“ Ženy v LeBaron to říkaly vždycky a moje máma na to pokaždé souhlasně přikyvovala.

Během Lízina proslovu jsem civěla na tři velké černobílé fotografie visící za červeně čalouněnou kazatelnou. Na prostřední a největší z nich byl zachycen muž s okrouhlým lesknoucím se čelem a hranatou čelistí. Tmavé vlasy měl rovně sčesané dozadu a pár tenkých pramínků ulíznutých přes tvořící se pleš. Na sobě měl vyžehlenou bílou košili zapnutou až ke krku, tmavou vázanku a s ní sladěné sako. Plné rty měl sevřené, neusmíval se, ale měl laskavé a šťastné oči, z nichž vyzařovala sebedůvěra a autorita.

Byl to můj otec, prorok našeho církevního sboru. Zemřel, když mi byly tři měsíce, a bez ohledu na to, jak často jsem mámu prosila, aby mi o něm vyprávěla, cítila jsem, že mi zůstane utajena spousta věcí, jež se o tátovi nikdy nedozvím. Jestlipak rád hrál stolní hry a miloval pěší toulky po mexických kopcích jako já? Také mu chutnala čokoláda a zmrzlina a dával přednost, stejně jako já, klasické vanilkové? Všichni vždycky říkali, že můj táta byl nejhlavavější a Bohu nejoddanější muž, jakého kdy poznali. Přála jsem si vědět, jak se žilo v jeho době.

Po skončení bohoslužby jsme se s mámou pomalu vracely na farmu, užívaly si teplého sluníčka, jež se nám opíralo do ramen, a cestou jsme se zastavovaly a zdravily s přáteli a sousedy. Jen velmi málo domů v LeBaron mělo zavedený telefon, a tak nám i ostatním lidem poskytovaly nedělní výpravy do kostela

příležitost k popovídání. Máma se zdržela na kus řeči s Lízou, která nebyla jen sestrou mého nevlastního otce, ale i jednou z žen mého vlastního táty. Byla mnohem starší než máma, ale udržovaly velmi přátelské styky.

„Moc se mi líbilo tvoje ranní svědectví,“ pochválila máma Lízu. „Bylo pro mě inspirující.“

„Děkuji ti, Kathy. Co kdybys příští sobotu přivedla děti, můžem' povečeřet v mém domě,“ navrhla Líza s úsměvem a kolem očí se jí udělaly vrásky.

„To zní skvěle,“ souhlasila máma. „Přinesu moučník.“

Když si s Lízou řekla sbohem, prohlásila máma: „Měly bysme se raději vrátit k Audrey a tvým bratrům.“ Vzala mě rázně za ruku a vedla mě domů. Procházely jsme kolem domů z nepálených cihel, s prostornými dvorky a zahrádkami obehnanými ohradami z ostnatého drátu. Na ulicích se rozhostilo ticho.

Čím více jsme se vzdalovaly od centra, tím menší byla hustota osídlení. Nakonec jsme minuly farmu sousedů a došly k vysokým hliněným břehům vodní nádrže, sto padesát metrů dlouhé a patnáct metrů široké. Nádrž napájela zavlažovací příkopy naší farmy i všech sousedních. Obvod vodní plochy lemovaly mladé vrby. Od břehů k nám obvykle doléhalo kvákání žabí populace. Rezervoár byl původně vybudován jako vodní zdroj pro celou komunitu, ale sloužil kolonii i jako plavecký bazén. Přicházeli sem dospělí a děti ze širokého okolí, aby si v otevřené nádrži zadováželi a zaplavali. Skákali do ní z obřího potrubí, jež přivádělo čerstvou vodu čerpanou z hluboké studny.

Náš dům stál na protějším břehu, na konci dlouhé štěrkové příjezdové cesty. Pozemek mého nevlastního otce obklopovala ohrada z ostnatého drátu. Na rozdíl od domů blíže městskému centru jsme neměli ani květinové záhony, ani trávníky. Máma nikdy nedokázala nic vypěstovat. Až na mikrobuse značky Volkswagen, obvykle nepojízdný a zaparkovaný na postranním dvorku vedle dveří do kuchyně, stál dům v suché mexické pustině jako osamělý voják v poli.

Podél průčelí nemovitosti vedl zavlažovací příkop s trvale tekoucí vodou. Můj nevlastní otec ho vyhloubil na počátku příjezdové cesty dostatečně široký a mělký, aby projíždějícím automobilům nenatekla voda do motoru. Pokud jste se ovšem chtěli dostat do domu a neseděli zrovna v autě, museli jste příkop přeskočit v místě, kde byl nejužší.

Máma mě vzala za ruku a skočily jsme. Přistály jsme na druhé straně. Při dopadu jsme uvolnily hroudy vlhké hlíny, jež se šplíchnutím zmizely v klokotajícím proudu.

Jakmile jsme vpadly do domu, máma se neprodleně věnovala kojení bratříčka Árona. Já jsem vyndala své oblíbené disneyovské omalovánky a polovypsané křídý a uvelebila jsem se na podlaze obýváku. Matouš a Lukáš si šli ven hrát, zatímco starší sestra Audrey se usadila na pohovce, popotahovala za bavlněná vlákna své košile a civěla do dále. Odkudsi z hlubin hrdla se jí dralo tiché sténání.

„Uklidni se, sestřičko,“ poplácala ji máma jemně po rameni, když se vracela přes obývák. „Rútičko, pojď mi pomoci s těmi fazolemi.“ Vyskočila jsem na nohy a uháněla za ní. Máma vytáhla z kouta naší čtvercové kuchyňky velký jutový pytel fazolí pinto. „Je důležité, aby ses naučila vařit. Musíš vědět co a jak, až budeš vdaná a budeš se muset starat o vlastní děti.“ Odsypala hromádku strakatých hnědých fazolí na kuchyňský stůl. „Když jsem se vdala za tvého tátu, nevěděla jsem, jak připravit fazole ani cokoli jiného, protože mi to moje máma nikdy neukázala.“ Vylezla jsem na židli a začala jsem napodobovat máminy pohyby. Opatrně jsem nabrala hrstičku fazolí pinto a rozprostřela ji po stole před sebou.

„Kolik let ti bylo, když ses vdávala za tatínka?“ Chlapci mě příliš nezajímali, ale věděla jsem, že se jednoho dne vdám. Oslavy představovaly důležitou součást života v LeBaron. Patřilo k nim tradiční rodeo, ale i jezdecké soutěže, společné táboření, předsvatební oslavy *bridal showers*, na nichž dostávaly dárky budoucí nevěsty, oslavy blížícího se narození dítěte *baby showers*, na kterých byly obdarovávány budoucí maminky, narozeninové večírky